

tomu díl IV. (mezinárodní úmluvy) obsahuje toliko text a zhusta jen registraci norem, ježto jde většinou o předpisy z doby okupace, které do budoucna nemají valného významu.

Podle předmluvy klade si komentář za úkol, podatí souhrn platných norem z oboru úrazového pojištění, podrobný výklad jednotlivých ustanovení, doplněný motivací zákona, kritickou exercepí bohaté judikatury

a přehled speciálních pojednání. Jde tedy o úkol značně rozsáhlý, jak patrně již ze seznamu zákonných ustanovení tohoto oboru a z přehledu literatury, jež jsou uvedeny v čele díla. Odtud vyplývá i značný rozsah publikace (612 str.). Autorům se podařilo splnití vytčený úkol a jejich práce je cenným příspěvkem pro praxi našeho úrazového pojištění. Uvítá ji jistě celá interesovaná veřejnost.

Alois J. Jindřich.

Po časopisech.

Národní a lidové soudy.

Ministr spravedlnosti dr. Jaroslav Stránský pronesl dne 16. července t. r. do rozhlasu projev o národních a lidových soudech, jež podle »Svobodného slova« ze dne 17. července t. r. zní:

Uveřejnění retribučních dekrétů ve Sbírce zákonů a nařízení nepřineslo celkem mnoho nového, neboť v hlavních kusech se opakují ustanovení londýnského dekretu o nacistických zločincích a jejich pomahačích před mimořádnými lidovými soudy. Praktický účinek publikace je ten, že se teď mimořádné lidové soudy a národní soud ustaví, jakmile vláda dostane od národních výborů seznamy soudců z povolání, soudců z lidu a veřejných žalobců, načež bude spravedlnost vyhledána a vykonána. Je to úkol, kterému se obnovený stát vyhnouti nemůže. Platí, co řekl Zápotocký: »Nejsme sadisté a netrestáme proto, že by nám trestání působilo radost.« Když jsme se za hranicemi dovídali o německých zvěrstvech, obudnější než všechny německé zločiny se nám zdála být myšlenka, že by takové zločiny mohly zůstat bez spravedlivého trestu, jako zůstali bez spravedlivého trestu vinníci z první světové války. Kdo nyní budou povolání, aby posílali nacistické zločince na popraviště a do žalářů, přinesou plněním svého úkolu neradostnou obětí zákonům své

země i lidské mravnosti, ale není vyhnoutí.

V úvahách o retribuci se od samotného začátku rádo zapomínalo, že tu půjde především o odplatu za zločiny německé. I když se rozumí samo sebou, že dojdou trestu také pomocníci čeští a slovenští, přece jen byl zločin na straně našich nepřátel zjevem davovým, na straně naší zjevem výjimečným. Kdo propagovali Henleinův fašismus třeba jen bílými punčochami, kdo přizvukovali Hitlerově expansi třeba jen sborovým siegheilováním, ti všichni propadli právu. Ne pouze velezrada vůdců, ne pouze zvěrstva gestapáků, ale celý ten nelítostný dav, který jim asistoval na ulicích, schůzích a slavnostech, musí být souzen a odsouzen. Je pravda, že pro německou vládu nad naším národem manifestovaly nejednou také naše spolky a naše zástupy, a že téměř všechna práce u nás byla chtít-nechtít spoluprací s nepřitelem. Ale to právě byly, až na nepatrné výjimky, manifestace vynucené a spolupráce nedobrovolná. Čeští lidé byli na Moravcovy tábory voděni ze svých pracovních shromaždišť pod komandem a kontrolou, a nikdo, kdo by tam nebyl zvedl pravici, nemohl si býti jist, není-li zezadu nebo zboku pozorován nacistickým špehem. Proto jsou takové hromadné projevy trestné na straně německé, kde byly dobrovolné, a ne na straně české, kde byly vynucené. Byli ovšem v na-

šich řadách také zrádci, ale o těch je soud lidu jednomyslný a jejich stíhání nevrhne na náš národ stín jako by to byl národ kolaborantů. Byla by chyba, kdyby výlučný zájem o kolaboranty odváděl pozornost od laborantů. Vždyť i sama spoluvina by se nakonec jevila menší, kdyby se přestalo myslet na vinu hlavní, na německé násilí a německý zločin. Tam se musí upínat hlavní pozornost naší veřejnosti, tam je těžiště retribuční akce.

Spoluvinníci Němců na straně naší se třídí v několik skupin. Především jsou to lidé, kteří se pokoušeli svést náš lid, aby ve svém pohanění spatřoval svoje štěstí, ve svých podmanitelích svoje ochránce a osvoboditelích svoje nepřátele. V čele této zvrhlé tlupy byl Moravec a s jejími účastníky nemějte slitování. K těmto zrádcům národní pospolitosti se druží zrádci jednotlivých synů a dcer národa, udavači, kteří za peníze nebo z jiné nízké pohnutky vydávali své spoluobčany německým žalářníkům a katům. Nikdo nebude živěn, kdo tímto způsobem zavinil něčí smrt. Posléze jsou tu lidé, kteří se v obecném názvosloví označují jako kolaboranti. V rozpoznání, který druh a jaký stupeň spolupráce s Němci jest trestný, bude hlavní úkol lidových soudů, ale právě k jeho zdolání a ke správnému užití dekretu jsou lidové soudy schopnější, než by byly soudy složené jen ze soudců z povolání. Právě proto, že každý dělník, rolník i úředník výkonem svého povolání musil přispívat k válečným cílům Německa, dovede každý dělník, rolník i úředník rozlišit, kdo co dělat musel a kdo dělal víc než musel. Není na to žádného paušálního měřítko, zejména nezatěžuje nikoho ani úřední hodnost, nepřekročoval-li v ní, jak to zákon říká, ve značné míře normální rámec svých povinností. V zemi obsazené a spravované nepřitelem téměř všechna práce a služba byla užitečná nepříteli

a škodlivá zájmům národním. Avšak jen ten, kdo národním neštěstím a v součinnosti s národním nepřitelem sloužil svým osobním ambicím, bude z toho odpovídat. S tím úzce souvisí také samostatná kapitola, kterou v souboru retribučních otázek tvoří členové tak zvaných protektorátních vlád. Ani oni nemusí být všichni vinni a dokonce ne stejní vinni. Generál Eliáš je nám všem bez rozdílu věrný vlastenec a národní mučedník, přesto, že ani po studentských popravách neodešel ze svého úřadu. U ostatních musí rozoznát národní prokurátor a národní soud, z jakých pohnutek a v čí skutečných službách jednali. — Rozoznát, kdo zradil, jako Jidáš, a kdo jen zapřel, jako Petr, který, přesto, že ve chvíli úzkosti »neznal tohoto galilejského«, nepřestal sloužit jemu a jeho věci.

Ten rozdíl se ovšem netýká jen protektorátních ministrů. Dekret presidenta republiky chce trestat jen zlou a ne také slabou vůli. Není všechno hodné trestu, co je hodné zavržení. Nechceme trestat lidi, kteří se za teroru před Němci tak třásli, že jim při podpisu spadl háček s některé souhlásky, neb s některé samohlásky čárka. Slabí v národním boji mohou se ukázat silnými v národní práci. K té jim nemá být navždy zatarasena cesta. Odborná znalost a jedinečné vědění nebo umění je někdy dáno lidem, kterým byly odepřeny ctnosti zápasníka a věnec vítěze. Není nás tolik, abychom se směli ochuzovat, kde nemusíme, ani není mezi námi tolik nadání, abychom jím směli plýtvat. I v tom době radí Zápotocký: »Odborného pracovníka a jeho nutnou pomoc neztratit.«

Není na světě člověk ten, aby se zachoval všem — říkávala babička. Ani mimořádné lidové soudy, ani národní soud se všem nezachovají. Jedněm se budou jejich nálezy zdát příliš mírné, jiným budou kruté.

Lidé něžných a příliš rychle od-pouštějících a zapomínajících srdcí ať pamatují, že zdraví národa má své zákony a že po milosrdných ran-hojičích zůstávají hnisavé rány. Lidé srdcí ocelových ať myslí na ty lítost-nější a ať pamatují, že vrcholný účel národní odplaty jest, aby se ná-rodni jednota utužila a ne rozpoltila, a aby se nad hrůzným včerejškem sklenula pohoda dobrých zítřků.

Právní nejistota.

V 2. čís. I. roč. (1945, str. 46) »Čsl. průmyslu«, orgánu minister-stva průmyslu pro průmyslovou a řemeslnou výrobu uvádí sekční šéf Ing. Vlad. B r ů ž a v článku »Problé-my naší kovoprůmyslové výroby«, že nedostatky, které brání tomu, aby náš průmysl byl uveden do plného chodu možno roztržít do těchto čtyř skupin: nedostatek právní jistoty, potíže dopravní a nedostatek mate-riálu, potíže osobní, potíže měnové.

O právní nejistotě pak píše:

»Máme-li roztočit kola našeho průmyslu na plné otáčky a zapojit do pracovního procesu všechny kladné složky našeho státu, je třeba, abychom si uvědomili, že prvním předpokladem pro to je stav právní jistoty zvláště z těchto důvodů: 1. Každý nárok, opírající se o platný právní řád, musí být vykonatelný. 2. Výkon právních opatření musejí provádět výhradně orgány k tomu povolané, od nichž se dostane každému řád-nému občanu ochrany. 3. Je nutno znemož-nit, aby týž sbor, organizace nebo instituce, byl současně žalobcem i soudcem. 4. Musí se upravit instancní postup zaručující rych-lé a objektivní posouzení případu, a to úřa-dem nezúčastněným a neinteresaným.

Podstatná část zmatků dnešní doby pochází právě z právní nejistoty. Netřeba ob-širně dovozovat, že plodná spolupráce mezi několika činiteli významem rovnocennými a tvořícími jemný organismus podniku jest

vyloučena všude tam, kde jedna nebo více složek správy podniku nejsou pro svoji funkci dostatečně vyspělé. Mezi veřejnou správou a ekonomickým organismem není podstatného rozdílu, pokud jde o otázku vedení. Má-li ten neb onen splnit svůj úkol, musí být řízen jednotnou vůlí. Jestliže se však v podnicích uplatňuje několik proti-čůdných vůlí, jsou-li dokonce činěna často i protichůdná opatření a musí-li vedení pod-niku podstatnou část své energie věnovat usměrnění těchto různých vůlí, jsou vážné obavy před nezdařem podnikání, zejména jsou-li z různých důvodů, mnohdy osobních, z podniků vyřazovány zapracované složky, zvláště ve vyšších službách. Mezi nejřed-nější požadavky dosažení právní jistoty je třeba uvést ten, aby činnost závodních rad i kompetence správců podniků byla posta-vena na zákonný podklad, který by přesně vymezoval kompetenční rozsahy těchto pro rozvoj našeho průmyslu tak důležitých složek.«

Zkratka »dr.«.

»Tvorba« v čísle 6 (str. 95) letoš-ního ročníku řeší zmatek se značkou »dr.« tímto upozorněním:

»Pravidla po nás chtějí, abychom psali buď Dr (s velkým D a bez tečky), nebo ve větné souvislosti dr., tentokrát s malým d a s tečkou, což by na začátku sou-vislé věty dalo třetí možnost: Dr. (s vel-kým D a s tečkou).

Z toho je ovšem v praxi veliký zmatek. Prof. Trávniček nám tuto obtížnou libovolnost zjednodušuje a dnes už se tím řídí většina našeho tisku:

1. Slovo doktor není jméno vlastní, pí-šeme je tedy s malým d; velké D píšeme jen na začátku věty a ve spojených PhDr., MUDr., JUDr. atd.

2. Za zkratkou dr. píšeme vždy tečku, neboť je to zkratka (označuje také tvary doktorem, doktorce a p.).

3. Zkratku dr. nesklouňujeme, je vždy bez pádových koncovek: na př.: dr. Svo-boda, od dr. Svobody, dr. Svobodovi atd. (Chybě by bylo dra Svobody, neboť podle toho by muselo být i drky Svobodové.)

Pamatujeme si tedy: Dr. Svoboda přišel. Panu dr. Svobodovi přišel dopis. — Je to správné, jasné a pravidelné.«

Z právní praxe.

Nárok rozloučené manželky na zadostiučinění podle § 1266 o. z. o.

Nejvyšší soud, pokud jde o nárok rozloučené manželky na poskytování

zadostiučinění podle § 1266 o. z. roz-hodoval v poslední době ve dvou ná-lezech, které uveřejněny byly vesměs ve Vážného sbírce rozhodnutí a to